

ЛЕКАРЬ С. И. НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ КАК СУБЪЕКТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Проанализировано нормативно-правового регулирования деятельности государственных субъектов в сфере обеспечения экономической безопасности государства.

LIEKAR S. NORMATIVE AND LEGAL REGULATION OF ACTIVITY OF PUBLIC AUTHORITIES AS THE SUBJECT OF ECONOMIC SECURITY

Normative and legal regulation of public authorities' activity in the field of ensuring economic security of the state is analyzed.

УДК 340.12:316.4.057.2

О. Л. МАКАРЕНКОВ,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри історії і теорії держави та права
юридичного факультету
Запорізького національного університету

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГАРАНТІЙ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ СУСПІЛЬСТВА

Розглянуто зміст та результат процесу створення гарантій права людини на інформацію. Обґрунтовано, що інституціоналізація системи таких гарантій є важливою умовою створення відкритого суспільства. Встановлено, що людина має право своєчасно отримувати достовірні, об'єктивні та повні відомості про всі важливі події. Таку інформацію людина використовує для ухвалення рішень, які забезпечують відкритість та розвиток суспільства.

В Україні та в усіх інших цивілізованих країнах належне забезпечення прав людини означає практичне здійснення нею правових можливостей та реалізацію власного життєвого проекту, що стає єдиною необхідною передумовою успішного розвитку всього суспільства. Інформація є основним ресурсом таких процесів, тому право на інформацію потребує детальної теоретичної розробки як умови його належного законодавчого врегулювання.

Питання впливу правових можливостей людини у сфері обігу інформації на інституціоналізацію системи гарантій інших людських прав і свобод достатньо широко досліджені вітчизняними (С. Бостаном, С. Гусаревим, М. Козюброю, А. Колодієм, Т. Коломоєць, В. Копейчиковим, О. Лисенко, С. Максимовим, Ю. Оборотовим, П. Рабіновичем, О. Тихомировим та ін.) і зарубіжними (В. Букреєвим, Л. Глухарєвою, Ж. Карбоньє, Д. Керімовим, Р. Челленом, О. Лукашевою, І. Мачиним тощо) вченими. Методологічні основи їх досліджень передбачають, зокрема, використання політико-правових та інших положень концепції відкритого суспільства К. Поппера. Утім, на сьогодні проблеми зв'язків інститутів гарантування права на інформацію в контексті розбудови відкритого

суспільства, у т. ч. у практиці вітчизняного державно-правового досвіду досліджені недостатньо ґрунтовно. З огляду на зазначене, тема нашої статті є актуальною для розкриття.

Об'єктом дослідження даної статті є суспільні відносини, що становлять зміст інституціоналізації системи гарантій прав і свобод людини. *Предмет* дослідження – інституціоналізація гарантій права на інформацію як умова забезпечення відкритості суспільства. **Мета** статті – охарактеризувати інститути гарантій права на інформацію як умову забезпечення відкритості суспільства. Завдання статті – визначити обумовленість відкритості суспільства належним законодавчим закріпленням системи гарантій права на інформацію; здійснити концептуальний аналіз процесів інституціоналізації цієї системи як умови формування відкритого суспільства.

Наразі єдиною позитивною перспективою розвитку людства є забезпечення всебічного розвитку кожної людини, який можливий тільки в умовах відкритого суспільства, де вже на практиці дотримуються принципів справедливості, верховенства права, демократичності, свободи та рівноправності, непорушності власності, поділу влади, економії ресурсів (у т. ч. часу) [1, с. 240–243] та інших цінностей розвиненої

цивілізації. Здійснення прав і свобод людиною у відкритому суспільстві передбачає наявність ефективного механізму їх забезпечення, у якому ключове місце належить гарантіям – умовам, засобам й методам фактичної реалізації, всебічної охорони та захисту людських прав і свобод.

У науковій літературі прийнято поділяти гарантії прав і свобод людини на загальносоціальні та спеціальні. Загальносоціальне гарантування особистих, політичних та будь-яких інших прав людини передбачає сукупну дію об'єктивних і суб'єктивних чинників, спрямованих на практичну реалізацію, усунення можливих причин неналежного здійснення і захист від порушень правових можливостей людини. К. Поппер підкреслив, що навіть у суспільстві, де права людини загалом поважаються, вони є приводом для постійного тиску громадян на уряд, щоб змусити його діяти відповідно до стандартів прав людини, які існують у розвинутих країнах і є підставою формування політичної системи суспільства та встановлення стандартів політичної легітимності. Таким чином, у соціальному середовищі, за влучною думкою О. Петришина, можна побачити реальні показники ефективності права [2, с. 23]. Водночас за умов, коли права систематично зневажаються, прагнення їх захисту в суспільстві стають революційною силою. У даному аспекті спеціальні (юридичні) гарантії покликані забезпечити дієвість загальносоціальних гарантії, через фіксування і визначення загальнообов'язкових механізмів (способів – засобів, методів і прийомів) реалізації, охорони й захисту прав і свобод людини.

Отже, загальнообов'язкового характеру загальносоціальні гарантії набувають у силу існування права. Тому тільки сукупна інституціоналізація правових і загальносоціальних гарантії спроможна забезпечити найсприятливіші умови, за яких законодавчо закріплений статус громадянина одночасно став би його і фактичним соціальним станом. В Україні розбіжності цих статусів досить істотні, а саме: результати досліджень ООН виявляють, що Україна за індексом людського розвитку (визначається на підставі оцінювання рівня доходів людини, ступеня реалізації її прав на освіту і охорону здоров'я) у 2011 р. посіла 76 позицію зі 187 країн і територій, у 2010 р. – 69 місце зі 169 країн світу, тобто рівень не підвищився (для порівняння – за цим показником Казахстан і Російська Федерація посіли 2011 р. відповідно 68 і 66, а у 2010 р. – 66 і 65 місця) [3].

Через дієвий механізм забезпечення прав і свобод кожна держава конститується як демократична і правова [4, с. 15]. Надійне забезпечення права суб'єктів безперешкодно формулювати, пропагувати і практично реалізовувати різноманітні теорії, ідеї, погляди, які стосуються будь-яких аспектів життя, сприяє утвердженню відкритості суспільства. У результаті інституціоналізації гарантії прав людини маємо законодавче закріплення усіх необхідних елементів механізму практичного здійснення людиною своїх правових можливостей через мережу організаційних структур (публічну владу та об'єднання громадян). Реалізація цих можливостей в умовах розбудови відкритого суспільства означає фактичне здійснення свободи дотримання своїх переконань, а також свободи пошуку, одержання та поширення достовірної інформації будь-якими засобами і будь-де. За К. Поппером, важливо, щоб ті політичні та ідеологічні концепції, яких дотримується держава, не були проголошені як єдино правильні та загальнообов'язкові. Не володіючи потрібними знаннями (об'єктивною інформацією про предмети навколишнього світу та їх взаємодію), громадянин ніколи не зможе належним чином оцінити діяння органів публічної влади чи прийняти будь-яке правильне рішення. Кращим прикладом обмеженого доступу до інформації наших співгромадян є той факт, що більшість рішень Європейського суду з прав людини, які були винесені ним за результатами розгляду справ про захист прав і свобод людини на підставі Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р., не перекладені українською мовою (хоча велика робота в цьому напрямі здійснена, наприклад, фахівцями Львівської лабораторії прав людини і громадянина НАПрН України [5]), не передані в усі публічні бібліотеки та суди загальної юрисдикції.

Важливою складовою права на інформацію є реалізація права на доступ до інформації (документованої чи виголошеної під час публічних слухань), яка знаходиться в розпорядженні парламенту, виконавчих, судових та інших органів публічної влади, а також до інформації, якою володіють приватні особи. Доступною можна вважати таку інформацію, яку вільно і швидко можна отримати через створені органами публічної влади та приватними особами комунікації (пасивний спосіб) або шляхом інформаційних запитів (активний спосіб) [6]. Закріплення права на звернення із запитом до органів влади та обов'язок цих органів

розглядати звернення по суті і давати відповідь у порядку і терміни, встановлені законом, є юридичною гарантією права людини на інформацію. При цьому для реалізації права на доступ до інформації дуже суттєвим є питання відповідальності за порушення законодавства про інформацію, а саме: несвоєчасне або неповне надання інформації чи надання інформації, що не відповідає дійсності; необґрунтовану відмову від надання інформації та необґрунтоване її віднесення до категорії з обмеженим доступом. Наприклад, в Україні у ст. 212-3 Кодексу про адміністративні правопорушення передбачена відповідальність за порушення права на інформацію. Проте випадки застосування вказаної санкції поодинокі, хоча приклади не надання інформації, невмотивованих відмов у наданні інформації у відповідь на запити, довільно витлумачених тверджень про обмеження надання інформації поширені, особливо на місцевому рівні [7, с. 122–125].

У відкритому суспільстві влада повинна бути відкритою і прозорою. Її обов'язок не просто розповсюджувати цікаву інформацію, а своєчасно надавати усю інформацію про гострі суспільні проблеми, недоліки в діяльності органів публічної влади тощо, адже громадяни мають право знати, що насправді відбувається в державі, та вживати адекватних заходів у межах права. Тому важливою гарантією відкритості є встановлення обмежень щодо інформації, яка належить до категорії секретної. Недопустимо засекречувати будь-які відомості, якщо цим будуть звужуватися зміст і обсяг прав людини, завдаватиметься шкода здоров'ю і безпеці населення тощо. У відкритому суспільстві обов'язково повинні бути законодавчо передбачені процедури надання і зняття грифів секретності, а також визначатися підстави для таких дій і процедура доступу до подібних документів.

Забезпечення реалізації громадянами права на інформацію передбачає можливість вільного і швидкого отримання через мережі Інтернет, бібліотек та інших установ інформації в повному обсязі і будь-якого виду (статистичної, довідкової, соціологічної та іншої, у т. ч. про діяльність органів публічної влади). Такий доступ повинен мати належне законодавче закріплення. Зокрема, згідно з офіційно затвердженою стандартною структурою, усі органи публічної влади повинні мати свої сайти, на яких повинна бути розміщена актуальна та вичерпна інформація, потрібна фізичним та юридичним особам для належного забезпечення (реалізації, охорони і захисту) своїх прав, сво-

бод і законних інтересів. Наприклад, більшість районних судів не мають своїх сайтів, а на існуючих сайтах інформація (скажімо, щодо складу суддів, реквізитів для сплати судових витрат) оновлюється не своєчасно; ускладненою для сприйняття є інформація на сайті Державної митної служби України за адресою: http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=338589&cat_id=292223, де можна знайти схему структури вказаного державного органу, але відсутнє посилання на нормативно-правовий акт, яким визначена ця структура (чи актуальний перелік таких актів), у схемі не відображено ієрархії і функціонального взаємозв'язку підрозділів даного органу.

Покращення роботи публічних бібліотек вбачається нами в законодавчому закріпленні механізмів надання коштів (з бюджету, фондів тощо) на впровадження в роботу вказаних установ новітніх інформаційних технологій (потужних електронно-обчислювальних машин та програмного забезпечення), що забезпечить швидке отримання з їх фондів усієї необхідної інформації; на закупівлю необхідної іноземної літератури наукового та іншого характеру. На жаль, нині в переважній більшості сільських та районних бібліотек України електронні каталоги і тексти літературних джерел відсутні. Позитивні зрушення є: наприклад, у Запорізькій обласній науковій бібліотеці створено комп'ютерні місця для доступу до мережі Інтернет та електронних ресурсів інформації (хоча кількість таких місць незначна, а потужність комп'ютерів та швидкість роботи Інтернет недостатні), але відбуваються вони надто повільно.

Гарантування права на інформацію передбачає також високу якість роботи засобів масової інформації (далі – ЗМІ) як на національному, так і на місцевому рівнях, а саме: подання достовірної інформації з необхідними посиланнями на джерела; збалансованість інформації, тобто відображення альтернативних і критичних точок зору; інформування про всі суспільно значущі діяння (дію і бездіяльність) та події. Власники ЗМІ зобов'язані оприлюднювати зміст своєї редакційної політики. У відкритому суспільстві недопустимою є практика розсилання органами публічної влади неофіційних вказівок щодо того, висвітлювати чи не висвітлювати ті чи інші події, та в якій тональності поширювати інформацію [7, с. 139–144]. Про високий ступінь значущості ЗМІ для збереження суспільства в стані відкритості красномовно свідчить такий приклад: у 1999 р. посадові особи

найвищих органів державної влади Латвії у зв'язку з невдоволенням рішенням Конституційного Суду Латвії щодо проблеми протистояння між законодавчою і виконавчою гілками влади висували ініціативи щодо ліквідації цього суду, але на його захист виступили ЗМІ. У результаті з їх допомогою конфлікт було вичерпано – суд продовжив свою роботу, а рівновага між законодавчою і виконавчою владою була відновлена шляхом внесення змін до відповідних законів з урахуванням позиції Конституційного Суду [8, с. 7].

Згідно з рейтингом свободи слова Міжнародної організації «Репортери без кордонів» за 2011 р. Україна посідає 116 місце (у 2010 р. – 131; у 2009 р. – 90 місце), Росія – 142 (у 2010 р. – 140, у 2009 р. – 153 місце), пропустивши вперед, наприклад, Південний Судан – 111, Конго – 90 місце. При цьому найбільше свобода слова захищена у Фінляндії, Австрії; найменше – у Північній Кореї та Еритреї [9]. За умов реально діючої демократії органи влади не повинні перешкоджати журналістам бути присутніми на офіційних заходах та отримувати їм від органів публічної влади вичерпні відповіді на усі важливі для суспільства питання. Недопустимо, щоб після оприлюднення критичних матеріалів щодо порушення владою прав і свобод людини у відповідних журналістів виникали проблеми в акредитації на той чи інший захід, особливо під час виборчих кампаній. Цензура виключається. У науковій літературі відзначається також, що відкритості суспільства сприятиме: встановлення меж свободи обігу інформації з метою захисту суспільної моралі; запровадження порядку офіційного оприлюднення імені власника ЗМІ, проведення ефективних антимонопольних заходів на інформаційному ринку. Вітчизняне інформаційне законодавство необхідно реформувати відповідно до кращих правових стандартів розвинених країн Європи, наприклад Директиви ЄС 85/552/ЄС, 97/36/ЄС «Телебачення без кордонів» [10, с. 111], на підставі врахування практики Європейського суду з прав людини у справах про порушення права на інформацію [5, с. 312–353]. Найкращими прикладами правових інститутів врегулювання обігу інформації, спрямованих на утвердження моделі інформаційного суспільства, є досвід країн Північної Європи (Данія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія та Швеція), які створили найсучаснішу інфраструктуру інформаційних технологій – важливої складової відкритого суспільства [11, с. 48–49].

Ще однією проблемою гарантування права на інформацію в Україні треба визнати ускла-

днений доступ населення, особливо похилого віку, до текстів чинних нормативно-правових актів. Наразі їх простого публікування в офіційних джерелах уже недостатньо, оскільки законодавство швидко і постійно змінюється, що обумовлено наслідками зростання темпів розвитку нашої цивілізації і транзитивної сутності відносин в українському суспільстві. Системно аналізувати опубліковані в різний час та в різних номерах друкованих видань зміни до законодавства складно і неефективно. Очевидно, що умови сучасного життя не дають можливості для ознайомлення і подальшого осмисленого застосування на практиці чинного права. Більшість наших громадян не мають на це ані часу, ані коштів. Тому рівень їх правової компетенції дуже низький, що робить громадян юридично вразливими, тобто такими, які неефективно використовують право у своїх інтересах. Це є однією з причин зростання рівня правового нігілізму населення та кількості правопорушень, що в сукупності нівелює зміст людської свободи, унеможливаючи створення відкритого суспільства. 72,86 % опитаних експертів відзначили, що більшість громадян використовують свої права і свободи неефективно (впродовж вересня–жовтня 2010 р. проанкетовано 210 експертів м. Запоріжжя та Запорізької області – кожний із яких має щонайменше одну вищу освіту у сфері гуманітарних наук і не менше одного року стажу роботи за фахом – працівників органів публічної влади і науково-педагогічних працівників). Якщо ми прагнемо розвивати наше суспільство, треба підвищувати рівень правової поінформованості населення на мінімально достатній для суспільного прогресу рівень. З цією метою пропонуємо законодавчо деталізувати (і/або створити) механізми спонукання до фактичного виконання органами Міністерства юстиції України завдань: 1) з надання належної правової допомоги громадянам через залучення юристів (нині робота в даному напрямі частково вже виконана, наприклад здійснено відбір адвокатів у центри вторинної правової допомоги); 2) поширення правових знань серед громадян (за місцем їх роботи, навчання тощо); 3) створення при публічних бібліотеках, освітніх закладах та органах влади обладнаних пунктів доступу до правової інформації. Використання останньої передбачає наявність у людини мінімально необхідного рівня правової культури. Будь-які нові отримувані нею відомості повинні органічно вбудовуватись у її свідомість. Усе це потребує застосування комплексного

підходу до виховання людини. Розвинені люди становлять основу демократії відкритого суспільства, здатної себе захистити (войовничої демократії) [12, с. 11]. «Найбільш складний компонент соціальної та політичної свободи – це здатність зробити свідомий вибір за допомогою власного розуму та знань», – відзначив індійський науковець М. Чаудхарі [13, с. 63].

Охарактеризоване право на інформацію – це частина свободи думки і слова, що, як і будь-яке інше природне право, людини може бути реалізоване тільки за умови належного забезпечення соціально-економічних та культурних можливостей людини, у т. ч. через надійно працюючі системи соціального захисту (наприклад у Японії, США, Омані тощо). Тільки фізично здорова людина буде піклуватись про збагачення своєї духовності, що врешті сприяє відкритості та прискоренню розвитку всього суспільства. Водночас наша держава нині виявилась не здатною гарантувати цілу низку взятих на себе перед громадянами зобов'язань соціального захисту населення [14, с. 8–9]. Це відповідно обумовило скорочення населення України з більш ніж 52 млн громадян у 1990 р. до 45 589,171 тис. станом на 1 квітня 2012 р. Духовні цінності, формуючись унаслідок засвоєння і безперервного оновлення усіх потрібних знань, виступають стабілізуючим чинником економічного життя і необхідною умовою збереження національних традицій, врахування такого досвіду зарубіжних країн, який узгоджується з ментальністю народу, що його запозичує, оскільки стандарти прав людини можуть схвалюватися одним суспільством та заперечуватися іншим народом [15, с. 18].

Отже, рівень юридичної інституціоналізації системи гарантій права на інформацію насе-

лення України є незадовільним, не сприяє належному забезпеченню прав і свобод людини та утвердженню відкритого суспільства. Удосконалення даної системи нині супроводжується процесами глобалізації, а саме: швидкими змінами (у т. ч. за рахунок використання високих технологій) складових пріоритетів соціального прогресу, яким повинна відповідати інституціональна, нормативна та ідеологічна підсистема правової системи загалом. Одними з основоположних елементів вказаної системи є інститути гарантування права на інформацію, які зумовлюють розкриття творчого потенціалу членів відкритого суспільства, необхідного для своєчасного пошуку рішень запобігання глобальній катастрофі людства та забезпечення його розвитку.

Таким чином, правові норми, які забезпечують вільний обіг будь-якої соціально важливої інформації, помножений на досконалі системи соціалізації людини у сім'ї та мережі навчально-виховних установ, на пропагування принципів та цінностей високоцивілізованих людських відносин (наприклад чесної, соціально корисної праці), є важливою умовою трансформації інших норм права на засадах відкритості і демократичності, тобто за участю талановитих і висококультурних громадян, здатних своєю діяльністю за допомогою апарату публічної влади і через право розвивати суспільство. Такі взаємозв'язки права (його галузей, інститутів та інших елементів), людини і відкритого суспільства, зокрема конкретизація напрямів трансформації кожної галузі права в умовах розбудови відкритого суспільства, місце та роль у цих процесах людини, стануть предметом наших подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. Колодій А. М. Права людини і громадянина в Україні : [навч. посіб.] / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 336 с.
2. Петришин О. Соціально-юридична природа права / О. Петришин // Право України. – 2012. – № 1–2. – С. 15–28.
3. Human development report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/UKR.html>.
4. Пушкіна О. В. Конституційний механізм забезпечення прав людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Пушкіна Олена Вікторівна. – Х., 2008. – 36 с.
5. Європейський суд з прав людини : матеріали практики (2004–2005 рр.) // Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРНУ. – Серія II. – Коментарі прав і законодавства. – Вип. 6. – 2006. – 440 с.
6. Габрінець В. О. Проблема відкритості влади в умовах інформатизації суспільства / В. О. Габрінець // Актуальні проблеми державного управління. – 2005. – Вип. 2 (20). – С. 25–31.
7. Права людини в Україні – 2004. Доповідь правозахисних організацій / за ред. Є. Захарова, І. Рапп, В. Яворського. – Х. : Фоліо, 2005. – 332 с.
8. Гончар І. Конституційна компаративістика / Ірина Гончар // Юридична практика. – 2008. – 27 травня. – № 22.
9. Press Freedom Index 2011–2012 [Електронний ресурс] / Reporters Without Borders. – Режим доступу: <http://en.rsf.org/press-freedom-index-2011-2012,1043.html>.

10. Strengthening EU – Ukraine Cooperation towards Enhancing the Rule of Law In Ukraine : Policy Paper & Policy Recommendations / за заг. ред. І. Солоненко. – К. : К.І.С., 2006. – 152 с.
11. Дані́л'ян В. О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз) : [монографія] / Вадим Олегович Дані́л'ян. – Х. : Право, 2008. – 184 с.
12. Ключковський Ю. Б. Вибірчі системи та українське виборче законодавство: [монографія] / Ю. Б. Ключковський. – К. : Час Друку, 2011. – 132 с.
13. Chaudhury M. Bounds of Freedom / Mahasweta Chaudhury. – Amsterdam & New York : Rodopi – Environmental Studies, 2004. – 196 p.
14. Карпачова Н. Міжнародні стандарти у галузі прав і свобод людини та проблеми їх реалізації в Україні / Н. Карпачова // Право України. – 2009. – № 4. – С. 4–21.
15. Gregg V. Human Rights As Social Construction / Benjamin Gregg. – New York : Cambridge University Press, 2011. – 270 с.

Надійшла до редколегії 06.07.2012

МАКАРЕНКОВ А. Л. ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ ГАРАНТИЙ ПРАВА НА ИНФОРМАЦИЮ КАК УСЛОВИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОТКРЫТОСТИ ОБЩЕСТВА

Рассмотрено содержание и результат процесса создания гарантий права человека на информацию. Обосновано, что институционализация системы таких гарантий является важным условием создания открытого общества. Установлено, что человек имеет право своевременно получать достоверные, объективные и полные сведения обо всех важных событиях. Такую информацию человек использует для принятия решений, которые обеспечивают открытость и развитие общества.

MAKARENKOV O. INSTITUTIONALIZATION OF THE GUARANTEES OF RIGHTS TO INFORMATION AS A CONDITION FOR ENSURING THE OPENNESS OF SOCIETY

The content and the result of the process of creation the guarantees of rights to information are considered. It is proved that the institutionalization of human rights to information is an essential condition for creating an open society. It is established that a person has the right to receive accurate, objective and complete information about all important events in proper time. Such information is used for making the decisions that ensure the openness and social development.

УДК 347.73

А. Р. ОЛІЙНИК,

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри лінгвістики та суспільствознавства
Донецького університету економіки та права*

ПРАВОВА ПРИРОДА ПОДАТКОВОЇ ЗАСТАВИ В УКРАЇНІ ТА ЗАСТАВИ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЯК СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ

Досліджено правову природу застави Азербайджанської Республіки. Проаналізовано норми чинного законодавства, що регулюють механізм застосування податкової застави органами державної податкової служби. Запропоновано напрям оптимізації норм чинного законодавства.

Багато інститутів вітчизняного фінансового права сьогодні потребують загального переосмислення для визначення доцільності їх існування. Із фінансового права України мають бути виведені норми та правові конструкції, які виявили свою неефективність (тобто не досягають поставленої мети регулювання, не мають позитивного ефекту) або недієвість (є штучними та не здатними до регулювання тих відносин, що існують у реальному житті). Тому дослідження правової природи податкової

застави (інституту фінансового права) на сучасному етапі є надзвичайно актуальним.

Більш того, на шляху інтеграції України до світового співтовариства і уніфікації її законодавства особливо актуальним є питання запозичення досвіду нормативно-правового регулювання відносин податкової застави та подібних до неї відносин в інших державах. Азербайджанська Республіка є державою, яка поєднана з Україною політичним та історичним минулим, тому досвід нормативно-правового